

*Г. М. Сидоренко-Мельник, к. е. н., доцент;
Б. Е. Орлеан, магістрант
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет
економіки і торгівлі»
м. Полтава*

ПРОБЛЕМИ РЕЙТИНГОВОГО ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Відомо, що основана мета фінансового аналізу, в т. ч. комплексного фінансового аналізу (КФА) як специфічного напрямку аналітичних досліджень, інформаційно підтримувати процес прийняття та реалізації управлінських рішень в сфері фінансів. Повнота, об'єктивність та достовірність інформаційної бази, адекватність застосування методичних підходів та точність аналітичних розрахунків, коректність висновків виступають передумовами унеможливлення погіршення фінансового стану та потенційного банкрутства.

Отже, виняткового значення набуває визначення кількісних і якісних величин, які б інтегровано характеризували фінансову стійкість та платоспроможність, надійність підприємства як партнера в ринкових відносинах, його здатність до забезпечення високої ефективності підприємницької діяльності. У зв'язку з цим виникає необхідність визначення однозначної узагальнюючої порівняльної оцінки фінансового стану на основі рейтингу. Вкрай важливим є обґрунтування методики рейтингового оцінювання фінансового стану підприємств, основних критеріїв та показників його визначення, встановлення місця цієї оцінки в системі фінансового менеджменту.

Проблемам побудови методики рейтингування фінансового стану підприємств присвячено досить значне коло праць. Слід виділити роботи таких науковців, як: А. Д. Шеремет, О. М. Вакульчик, Є. В. Мних, Г. В. Савицька, Т. В. Ларікова, Т. Т. Дуда, Ю. Л. Логвиненко, Т. А. Городня, О. А. Островська. Методичні рекомендації з рейтингового оцінювання розробляються та впроваджуються у практичну діяльність рейтингових агентств України. При цьому, базуючись на принципах та підходах міжнародних рейтингових агентств (в першу чергу, Мудіс Інвесторз Сервіс, Фітч Рейтінгс та Стандард енд

Пурс), фахівці національного рейтингового ринку найбільшу увагу приділяють показникам фінансового стану об'єкта дослідження [1].

Корисність рейтингування можна розглядати як з зовнішнього аспекту так і внутрішнього. Рейтингова оцінка фінансового стану підприємства передбачає визначення економічного потенціалу суб'єкта підприємництва або, іншими словами, вона дає змогу забезпечити ідентифікацію його місця (порівняно з іншими) в економічному просторі. Рейтинги використовують з рекламною метою, роблячи їх загальнодоступними для зовнішніх користувачів. В умовах агресивного конкурентного середовища цей інструмент фінансового аналізу є найбільш затребуваним потенційними інвесторами, контрагентами, конкурентами та партнерами.

Внутрішній аспект: відособлена оцінка окремих сторін фінансово-господарської діяльності підприємства (ділової активності, фінансової стійкості, ефективності фінансово-господарської діяльності, платоспроможності та т. ін.) на основі математичного моделювання органічно компонується в єдиному інтегральному фінансовому показнику (рейтингу). Отриманий у результаті комплексного аналізу інтегрований показник є характеристикою суб'єкта аналізу – підприємства, щодо його відповідності поточним ринковим умовам та окреслює власні перспективи на майбутній сталий економічний розвиток.

Враховуючи досить потужний методичний доробок з питань побудови методики рейтингового оцінювання, слід відмітити різноманіття методичних підходів, що пропонуються як базові для застосування, варіативність підбору аналітичних показників (часто не достатньо обґрунтованих та інформативних), відсутність уніфікації критеріїв їх відбору. Різноплановість та багатоманітність існуючих рейтингових методик не забезпечує єдності, співвимірності та зіставності результатів рейтингування і значною мірою дає змогу ними маніпулювати [2]. Рейтингова оцінка має відбуватися згідно з чіткою та уніфікованою процедурою (алгоритмом) [3], що також відсутнє на практиці. На думку багатьох експертів існує необхідність розроблення єдиного категорійного апарату у сфері рейтингової діяльності вітчизняних підприємств.

Окремо слід відмітити, що алгоритм проведення рейтингового оцінювання фінансового стану підприємства має містити прогнозний модуль. Рейтингову (інтегральну) оцінку фінансового стану підпри-

емства можна провести на основі зіставлення граничних (критичних і нормальних) та фактичних значень індикаторів [4]. Сфера застосування, на наш погляд, може бути розширена з використанням прогнозних параметрів.

Розрахунок рейтингу фінансового стану підприємства в системі його фінансового менеджменту не виступає остаточним кінцевим результатом аналітичного дослідження, а навпаки – точкою відліку при розробці прикладних рекомендацій та пропозицій щодо підвищення результативності фінансово-господарської діяльності в майбутньому, побудови фінансового прогнозу з оцінкою обраної стратегії розвитку та порівнянням з іншими суб'єктами підприємництва.

В умовах динамічних та часто непередбачуваних змін зможуть вижити лише лідери – підприємства, які розглядають зміни як нову можливість, що означає пошук шляхів, які дозволяють зробити їх максимально ефективними для внутрішньої та зовнішньої діяльності підприємства. Тому основним завданням повинна стати розробка нових механізмів управління фінансовим станом підприємства, чільне місце в якому посідає його рейтингове оцінювання.

Список використаних інформаційних джерел

1. Островська О. А. Рейтингова оцінка у підвищенні ефективності управлінських рішень / О. А. Островська, М. А. Кравченко // Проблеми економіки. – 2012. – № 2. – С. 19–23.
2. Логвиненко Ю. Л. Сутність рейтингування підприємств та його значення в ринкових умовах / Ю. Л. Логвиненко // Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: Проблеми економіки та управління. – Львів : Львівська політехніка. – 2009. – № 640. – С. 319–327.
3. Про схвалення Методичних рекомендацій Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку щодо створення та розвитку незалежних інформаційних та рейтингових агентств, що спеціалізуються на наданні інформаційних послуг на фондовому ринку України [Електронний ресурс] : Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 31.08.2004 р. № 370. – Режим доступу: <http://www.rurik.com.ua/documents/legislation/New/DKCPFR/rishennyaN370.pdf>. – Назва з екрана.
4. Ларікова Т. В. Особливості розрахунку інтегральної оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання / Т. В. Ларікова // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Вип. 6, Ч. 1. – С. 228–233.